

Sygn. akt I CSK 2247/22

POSTANOWIENIE

Dnia 25 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

w sprawie z wniosku R. J. P.
z udziałem E. J. K., P. spółki akcyjnej w K.
o wpis,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 25 maja 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w O.
z dnia 7 października 2021 r., sygn. akt II Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną wnioskodawcy R. J. P. od postanowienia Sądu Okręgowego w O. z dnia 7 października 2021 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji.

Zdaniem skarżącego w sprawie występują istotne zagadnienie prawne, a mianowicie: 1. Czy w świetle treści przepisu art. 290 § 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks Cywilny na nieruchomości stanowiącej wyodrębnioną działkę z nieruchomości wieczystoksięgowej utrzymuje się z mocy prawa służebność gruntowa, mimo że wyodrębniona działka nie graniczyła z działką obciążoną i nie była objęta zakresem wykonywania służebności z uwagi na jej specyficzny charakter?

2. Czy w świetle treści art. 290 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks Cywilny możliwe jest bezobciążeniowe wyodrębnienie działki geodezyjnej do odrębnej księgi wieczystej w związku z udzieleniem konkludentnej zgody uprawnionego ze służebności na bezobciążeniowe wyodrębnienie w przyszłości wyodrębnionej już geodezyjnie w dniu ustanowienia służebności działki gruntu,

poprzez złożenie przez uprawnionego ze służebności oświadczenia, iż służebność ta dotyczy wyłącznie jednej (konkretnie wskazanej) z działek geodezyjnych wskazanych w danej księdze wieczystej?

Skarżący „z daleko posuniętej ostrożności” wskazuje, że jeżeli Sąd Najwyższy nie uwzględni pytania ad 1 jako istotnego zagadnienia prawnego, to z uwagi na treść uzasadnienia uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2009 r. w sprawie o sygn. akt: III CZP 9/09, skarga niniejsza jest oczywiście uzasadniona.

Sformułowane przez skarżącego wątpliwości nie odpowiadają założeniom przyjętym w orzecznictwie Sądu Najwyższego dla rozumienia przesłanki istotnego zagadnienia prawnego. Przedstawiony przez niego problem osadzony został na bazie jednego zdania z uzasadnienia uchwały Sądu Najwyższego z dnia z dnia 17 kwietnia 2009 r., III CZP 9/09, które oderwane od swojego kontekstu, mogłoby sugerować możliwość w określonych sytuacjach bezobciążeniowego wyodrębnienia z dzielonej nieruchomości określonej działki geodezyjnej do odrębnej księgi wieczystej. Sama ww. uchwała wyraźnie jednak stanowi, że „Jeżeli jedna księga wieczysta urządzona jest dla kilku geodezyjnie tylko wyodrębnionych działek i niektóre z nich objęte są służebnością gruntową, to odłączenie z księgi wieczystej działki nieobjętej zakresem wykonywania służebności i założenie dla niej nowej księgi wieczystej nie powoduje wygaśnięcia obciążenia jej tą służebnością.”.

W jej uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał przy tym, że treść art. 290 § 2 k.c. w zasadzie nie budzi wątpliwości; wynika z niego, że w razie podziału nieruchomości obciążonej służebnością gruntową, służebność ta utrzymuje się na nieruchomościach powstałych w wyniku podziału także wówczas, gdy wyodrębniona w wyniku podziału nieruchomość nie była poprzednio objęta zakresem wykonywania służebności gruntowej, a zainteresowanemu właścicielowi (właścicielom) nieruchomości obciążonej przysługuje roszczenie o zwolnienie od służebności.

Zdanie na które powołuje się skarżący musi być zatem odczytywane w kontekście całej uchwały. Zgodzić się należy ze skarżącym, że w niektórych

sytuacjach podział nieruchomości spowoduje, że istnienie służebności na jednej z nieruchomości nie będzie miało sensu gospodarczego. Okoliczność ta nie uszła jednak uwadze ustawodawcy, który wraz z ustanowieniem nieprzewidującej wyjątków reguły ogólnej o utrzymaniu służebności mimo podziału jednej z nieruchomości, wprowadził możliwość następczej modyfikacji skutków jej zastosowania. Modyfikacja ta nie następuje to jednak z mocy prawa. Każdorazowo niezbędne jest dla jej wystąpienia dokonanie odpowiedniej czynności prawnej, a w braku porozumienia zainteresowanych - wydanie konstytutywnego orzeczenia sądowego, zmieniającego treść istniejących stosunków prawnych po przeprowadzeniu procesu. Reasumując, sam podział nieruchomości obciążonej nie powoduje ani wygaśnięcia służebności, ani zmiany jej treści. Jego skutkiem może być jedynie powstanie roszczenia właściciela nieruchomości obciążonej o zwolnienie jej od służebności, które w braku zgody właściciela nieruchomości władnącej, może być dochodzone w odrębnym od postępowania wieczystoksięgowego procesie.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance oczywistej zasadności wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oka, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni (por. m. in.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100, z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Skonfrontowanie zaskarżonego orzeczenia z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, by spełniona została przesłanka oczywistej zasadności skargi, o której mowa wyżej, zwłaszcza wobec skonstatowanej już przez Sąd Najwyższy jednoznaczności postanowienia art. 290 k.c.

Zauważyć przy tym należy, że kwestię możliwości bezobciążeniowego wyodrębnienia działki w ramach podziału nieruchomości skarżący przedstawia jednocześnie jako zagadnienie prawne i jako oczywistą zasadność skargi. Tymczasem nie jest możliwe jednoczesne wykazywanie, że w sprawie istnieje istotne zagadnienie prawne i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta

i związku z tym, ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne wątpliwości prawne, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, niepubl. i z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, niepubl.).

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.